Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Харківський національний університет мистецтв
імені І.П. Котляревського

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до підготовки та проведення атестаційного екзамену

«ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
спеціальності В5 «Музичне мистецтво»
освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво»

фахова профілізація «Хорове диригування»
фахова профілізація «Оперно-симфонічне диригування»

Професійна кваліфікація:
«Диригент (хоровий, оперно-симфонічний)»

Харків – 2025

Затверджено науково-методичною радою

Протокол № 9 від «26» червня 2025 року

Укладачі:

викладач кафедри
хорового та оперно-симфонічного
диригування Анастасія ШНИРЬОВА

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри
хорового та оперно-симфонічного
диригування Юрій ДЯЧЕНКО

Атестаційний екзамен «Виконавська майстерність» є складовою підсумкової атестації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво» та проводиться у формі публічної демонстрації концертної програми відповідно до фахової профілізації здобувача. Виконання концертної програми має засвідчити належний рівень диригентської майстерності, здатність самостійно формувати та реалізовувати художню концепцію музичного твору, самостійність творчих рішень і здатність до переконливої сценічної реалізації музичного твору.

Метою атестаційного екзамену є комплексне оцінювання рівня сформованості професійних диригентських компетентностей та досягнення програмних результатів навчання, що виявляються у здатності здобувача освіти до самостійної диригентської діяльності, інтерпретації музичних творів різних стилів і жанрів, забезпеченні художньої цілісності виконання твору, професійному володінні мануальною технікою, створенні та реалізації власної художньої концепції музичного твору, переконливого втілення музичного образу засобами виконавської виразності та публічної презентації творчих здобутків. Результати атестаційного екзамену засвідчують професійну готовність здобувача освіти до самостійної роботи у сфері музичного виконавства, зокрема участі в постановках вистав, концертних заходах, фестивалях, конкурсах та інших мистецьких проєктах, і є підставою для присвоєння професійної кваліфікації «*Диригент (хоровий, оперно-симфонічний)*».

Умовою допуску до комплексного атестаційного екзамену з фаху є успішне виконання здобувачем освіти індивідуального навчального плану.

Основні завдання атестаційного екзамену:

- оцінити рівень володіння мануальною технікою та сформованість навичок художньої інтерпретації музичного твору;
- визначити здатність створювати й реалізовувати власну художню концепцію виконуваних творів;
- оцінити рівень сформованості мануальної техніки та здатність до її застосування відповідно до стилістичних, жанрових та художніх

особливостей музичного твору;

- перевірити здатність самостійно формувати художню концепцію музичного твору та вибудовувати його драматургію в процесі диригентської інтерпретації;
- оцінити якість музично-теоретичного та виконавського аналізу партитури;
- визначити рівень сформованості сценічної культури, артистизму та диригентської виразності;
- оцінити здатність до професійної комунікації з хором / симфонічним оркестром;
- визначити рівень творчої самостійності та індивідуальності диригентської інтерпретації;
- підтвердити готовність до професійної диригентської діяльності, творчої взаємодії із хором / симфонічним оркестром.

Атестаційний екзамен спрямований на комплексну перевірку сформованості загальних і спеціальних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво»:

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проєкти зі створення, інтерпретації, аранжування та перекладу музики.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у диригентській діяльності.

СК5. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної і виконавської інтерпретації.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї та художню інтерпретацію під час публічного виступу.

Програмні результати навчання:

РН1. Володіти професійними навичками диригентської, творчої та педагогічної діяльності.

РН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН9. Здійснювати ефективне управління мистецькими проектами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

Атестаційний екзамен передбачає публічну демонстрацію концертної програми, сформованої відповідно до фахової профілізації.

Програма має відповідати освітньому та професійному рівню магістра, демонструвати індивідуальний диригентсько-виконавський потенціал здобувача освіти та передбачати диригування творами, що дають можливість комплексно оцінити його професійні компетентності. Під час формування концертної програми доцільно враховувати її жанрове та стильове різноманіття, художню й драматургічну цілісність, технічну та образно-емоційну складність репертуару,

можливість виявлення індивідуального диригентського стилю, доцільність поєднання творів різного характеру, епохи та стилістики, а також загальну концепцію публічного виступу. Програма має бути затверджена на засіданні випускової кафедри.

Загальна тривалість концертної програми має становити орієнтовно до 30–40 хвилин; виконання атестаційної програми здобувачами фахової профілізації «Хорове диригування» – напам’ять, фахової профілізації «Оперно-симфонічне диригування» – по партитурі.

Підготовка здобувача освіти до атестаційного екзамену здійснюється протягом усього періоду навчання та передбачає послідовне формування виконавських компетентностей. Проходження «Практики за фахом» обсягом 6 кредитів ЄКТС створює можливості для набуття досвіду концертної діяльності, участі у фестивалях, конкурсах та інших творчих заходах. Відомості про результати практики та участь у творчих заходах відображаються у звіті з практики за фахом і можуть бути враховані під час комплексного оцінювання професійної готовності здобувача освіти до присвоєння кваліфікації *«Диригент (хоровий, оперно-симфонічний»*.

За результатами публічного виконання концертної програми екзаменаційна комісія, до складу якої долучено представників ринку праці (роботодавців), які мають переважне право голосу при ухваленні рішення щодо присвоєння / відмови у присвоєнні професійної кваліфікації *«Диригент (хоровий, оперно-симфонічний»,* встановлює рівень досягнення програмних результатів навчання та сформованості відповідних професійних компетентностей, передбачених ОПП «Музичне мистецтво», оцінює не лише технічну безпомилковість виконання концертної програми, а й здатність здобувача освіти самостійно створити / реалізувати художню концепцію, переконливо представити музичний твір, здійснити сценічну комунікацію та демонструвати готовність до професійної діяльності.

Результати екзамену оголошуються у день його проведення після оформлення протоколів екзаменаційної комісії.

Критерії оцінювання

Оцінювання виконання концертної програми здійснюється за 100-бальною шкалою з урахуванням рівня технічної майстерності, художньої переконливості та інтерпретаційної самостійності, відповідності виконання жанрово-стильовим особливостям творів, сформованості художньої концепції та драматургії програми, якості використання засобів диригентської виразності, сценічної майстерності та здатності до переконливої публічної презентації музичного твору.

Відповідність балів за шкалою ЄКТС та університетською шкалою

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ УНІВЕРСИТЕТУ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
від 0 по 34	F	

90–100 – A – відмінно

Здобувач освіти демонструє високий рівень сформованості диригентських компетентностей та повне досягнення програмних результатів навчання. Диригування творів відзначається високим рівнем технічної досконалості, чіткістю та виразністю диригентського жесту, художньою переконливістю, стилістичною точністю. Здобувач освіти демонструє глибоке розуміння музичної драматургії твору, ефективно використовує засоби диригентської виразності та забезпечує цілісність музичного виконання.

Диригування характеризується емоційною насиченістю, виразністю, артистизмом, внутрішньою переконливістю та індивідуальністю інтерпретації. Здобувач освіти демонструє високий рівень професійної взаємодії із хором / симфонічним оркестром, здатність керувати виконавським процесом, досягати ансамблевої злагодженості. Концертна програма вирізняється цілісністю концепції та демонструє готовність здобувача освіти до самостійної професійної диригентської діяльності.

82–89 – B – добре

Здобувач освіти демонструє достатньо високий рівень сформованості професійних диригентських компетентностей та досягнення основних програмних результатів навчання. Диригування професійне, технічно впевнене, стилістично переконливе. Художня концепція загалом сформована та реалізована, проте окремі інтерпретаційні рішення можуть бути недостатньо глибокими або послідовними.

Здобувач освіти демонструє здатність точної взаємодії із хором / симфонічним оркестром, забезпечує ансамблеву злагодженість та реалізує основні темпові, динамічні та драматургічні завдання. Диригентська інтерпретація загалом є переконливою та засвідчує достатній рівень підготовки здобувача освіти до самостійної професійної диригентської діяльності.

75–81 – C – добре

Здобувач освіти демонструє достатній рівень сформованості професійних диригентських компетентностей та загалом досягає визначених програмних результатів навчання. Однак, здобувач має окремі недоліки мануальної техніки, художньо-інтерпретаційного або сценічного характеру. Художня концепція твору простежується, однак її реалізація не завжди є послідовною та переконливою.

Здобувач освіти володіє основними елементами мануальної техніки, проте не завжди використовує їх достатньо диференційовано відповідно до характеру музичного твору. Індивідуальність диригентської інтерпретації виявляється частково, а драматургічний розвиток твору може бути недостатньо цілісним. При взаємодії із хором / симфонічним оркестром загалом забезпечується реалізація основних диригентських завдань, хоча окремі темпові, динамічні, агогічні рішення потребують доопрацювання.

64–74 – D – задовільно

Здобувач освіти демонструє мінімально достатній рівень сформованості професійних диригентських компетентностей та часткове досягнення програмних результатів навчання. Продемонстроване загальне володіння елементами диригентської техніки, але характеризується помітними технічними та художніми недоліками. Концепція твору недостатньо сформована або реалізована непослідовно.

Спостерігаються проблеми з чіткістю та виразністю диригентського жесту, художньо-інтерпретаційними та організаційно-виконавськими недоліками. Керування хором / симфонічним оркестром є недостатньо впевненим, що впливає на цілісність та якість виконання.

60–63 – E – задовільно

Здобувач освіти демонструє мінімальний рівень сформованості професійних диригентських компетентностей, достатній лише для виконання окремих професійних завдань, та мінімально допустимий рівень досягнення відповідних програмних результатів навчання. Диригування має суттєві недоліки мануальної техніки та неточності інтерпретації, однак, загалом дозволяє розпізнати авторський текст, його жанрово-стильові ознаки та основний художній зміст творів.

Диригентська концепція недостатньо сформована, засоби диригентської виразності використовуються обмежено. Взаємодія із хором / симфонічним оркестром має обмежений характер, що призводить до порушення ансамблевої злагодженості, темпової та динамічної цілісності виконання. Диригентська інтерпретація не впевнена та не вирізняється художньою виразністю.

35–59 – FX – незадовільно

Здобувач освіти демонструє недостатній рівень сформованості професійних диригентських компетентностей та не досягає мінімально необхідного рівня програмних результатів навчання. Диригування характеризується значними недоліками мануальної техніки, недостатнім володінням засобами музичної виразності та відсутністю цілісної художньої концепції. Стильові й жанрові особливості творів реалізовані недостатньо.

Здобувач освіти не демонструє необхідної самостійності в реалізації диригентської інтерпретації, сценічної впевненості та артистичної виразності. Виявлений рівень підготовки не забезпечує належної готовності до самостійної професійної диригентської діяльності.

0–34 – F – незадовільно

Здобувач освіти не демонструє сформованості професійних диригентських компетентностей та не досягає програмних результатів навчання, необхідних для

професійної діяльності диригента (хорового, оперно-симфонічного). Диригування програми не відповідає професійному рівню магістра, характеризується значними технічними та художніми недоліками, порушенням цілісності музичного тексту та відсутністю сформованої диригентської концепції.

Здобувач освіти не демонструє належного володіння основними елементами диригентської техніки, не здатний самостійно сформувати та реалізувати художній задум твору та здійснити цілісну художню інтерпретацію. Відсутні ознаки сформованості компетентностей, необхідних для присвоєння професійної кваліфікації «Диригент (хоровий, оперно-симфонічний)».